

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LII. — Wydana i rozesłana dnia 20. marca 1917.

Treść: (№ 122. i 123.) 122. Rozporządzenie cesarskie w sprawie unormowania stosunków płacy i pracy w przedsiębiorstwach, służących celom wojskowym. — 123. Rozporządzenie o wykonaniu rozporządzenia cesarskiego z dnia 18. marca 1917 w sprawie unormowania stosunków płacy i pracy w przedsiębiorstwach, służących celom wojskowym.

122.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 18. marca 1917

w sprawie unormowania stosunków płacy i pracy w przedsiębiorstwach, służących celom wojskowym.

Na mocy § 14. ustawy zasadniczej z dnia 21. grudnia 1867, Dz. u. p. Nr. 141, zarządzam, jak następuje:

§ 1.

Osobom, zajęтым w przedsiębiorstwach, służących celom wojskowym, należy przyznać płacę, odpowiednią do ich zawodowego wykształcenia i do ich świadczeń, a zależną od stosunków życiowych i stosunków pracy w danej chwili.

§ 2.

Za przedsiębiorstwa, służące celom wojskowym (§ 1.), należy w myśl niniejszego rozporządzenia uważać:

1. przedsiębiorstwa, będące w posiadaniu zarządu wojskowego;

2. przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe, pozostawione do użytku zarządu wojskowego w myśl § 18. ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 236, o świadczeniach wojennych;

3. przedsiębiorstwa i zakłady przemysłowe, do których dalszego prowadzenia jest posiadacz obowiązany w myśl § 18. cytowanej ustawy.

§ 3.

Dla załatwiania żądań, podniesionych na zasadzie § 1., jakoteż żądań o zmianę warunków pracy ustanawia się komisye zażaleniowe.

Do komisji tych należy także rozstrzygnięcie o dopuszczalności rozwiązania stosunku pracy w myśl § 5.

Do występowania z żądaniem są uprawnione w przypadkach pierwszego ustępu osoby, zajęte w przedsiębiorstwie i pozostające w stosunku najmu usług, zaś w przypadkach drugiego ustępu te same osoby albo pracodawcy.

Roszczeń, opierających się na istniejącej umowie najmu usług lub na umowie o pracę albo też na odnośnych warunkach, ustanowionych przez komisye zażaleniowe, mogą dochodzić wymienieni w trzecim ustępie robotnicy według swego wyboru we właściwych sądach albo u komisji zażaleniowych. Żądanie rozwiązania stosunku pracy (§ 5.) należy jednak zawsze najpierw przedstawić w komisji zażaleniowej (biuro miejscowe).

Wskutek dochodzenia roszczeń przed komisją zażaleniową staje się spór wiszącym (§ 232. ustawy z dnia 1. sierpnia 1895, Dz. u. p. Nr. 113, o postępowaniu sądowym w sporach cywilnych).

Roszczenie, nie należące w myśl powyższych postanowień do właściwości sądów, należy odstąpić właściwej komisji zażaleniowej.

Rodzaje przedsiębiorstw, dla których ustanawia się poszczególne komisje zażaleniowe oraz ich miejscowy zakres działania oznaczy się w drodze rozporządzenia.

§ 4.

Komisje zażaleniowe winny starać się przed wydaniem swego rozstrzygnięcia pośredniczyć w dobrowolnym załatwieniu sprawy, jeżeli nie chodzi o dopuszczalność rozwiązania stosunku pracy w myśl § 5.

Mają one rozstrzygać tak o żądaniach osób pojedynczych jakoteż o żądaniach, dochodzonych ze strony więcej osób, i mogą także wkraczać z urzędu.

Rozstrzygnięcia ich są prawnie obowiązujące dla obu stron, nie można ich zaczepiać i są wykonalne w drodze egzekucji politycznej.

§ 5.

W przedsiębiorstwach, dla których ustanawia się komisje zażaleniowe w myśl tego rozporządzenia cesarskiego, można stosunek pracy zajętych w nich osób — nie naruszając ewentualnie okazującego się dalej idącego ich zobowiązania w myśl postanowień ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 236, albo rozporządzenia cesarskiego z dnia 18. stycznia 1916, Dz. u. p. Nr. 18 — rozwiązać z obu stron tylko z ważnych przyczyn i za zgodą komisji zażaleniowej, względnie biura miejscowego.

Zgody nie można odmówić, jeżeli rozwiązanie stosunku pracy zażądano z przyczyn, uzasadniających w myśl ustawowych przepisów rozwiązanie przed czasem. Jeżeli zgody odmówiono dlatego, ponieważ komisja zażaleniowa albo biuro miejscowe nie uważa takiej przyczyny za zachodzącą, to wolno stronie zażądać rozstrzygnięcia właściwego sądu.

W razie rozwiązania stosunku pracy, uskutecznionego zgodnie między pracodawcą i robotnikiem oraz za zgodą kierownika wojskowego, nie potrzeba wspomnianej poprzednio dalszej zgody.

§ 6.

Komisje zażaleniowe składają się:

1. z przewodniczącego, mianowanego przez Ministra obrony krajowej,
2. z jednego członka, mianowanego przez Ministra, fachowo właściwego,

3. z jednego sędziego, wyznaczonego przez Ministra sprawiedliwości,

4. z jednego zastępcy pracodawców,

5. z jednego zastępcy robotników.

Zastępców, wspomnianych pod punktami 4. i 5., powołuje Minister fachowo właściwy.

Komisje zażaleniowe mają prawo dla pewnych oznaczonych obszarów ustanowić stałe lub wedle potrzeby od przypadku do przypadku tworzyć się mające biura miejscowe, którym można powierzyć rozstrzygnięcie o dopuszczalności rozwiązania stosunku pracy (§ 5.) i polubowne załatwianie innych żądań i roszczeń.

Takie biuro miejscowe będzie się składało z zastępcy wojskowego jako przewodniczącego, z jednego zastępcy pracodawców i z jednego zastępcy robotników. Szczegółowe postanowienia o powołaniu tych osób ustanowi się drogą rozporządzenia.

Przewodniczący ma prawo odroczyć rozstrzygnięcie biura miejscowego i przedłożyć sprawę do rozstrzygnięcia komisji zażaleniowej.

§ 7.

Przed komisjami zażaleniowymi mogą się strony dać zastąpić przez towarzyszków zawodowych albo przez zawodowe związki, zawiadowców lub funkcyjaryszów.

Zresztą normuje postępowanie przed komisjami zażaleniowymi Minister obrony krajowej w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

§ 8.

Prawo nadzoru nad komisjami zażaleniowymi przysługuje oddziałowi, utworzonemu w Ministerstwie obrony krajowej (Dyrekcja komisji zażaleniowych), który podlega bezpośrednio Ministrowi obrony krajowej i winien troszczyć się o jednolite załatwianie spraw przez komisje zażaleniowe.

§ 9.

Przedsiębiorców albo ustanowionych przez nich urzędników lub osoby nadzorcze, niedotrzymujących ustanowionych przez komisje zażaleniowe warunków płacy lub pracy, albo działających wbrew przepisom § 5., będą karali władze polityczne I. instancji aresztem do trzech miesięcy albo grzywnami do 20.000 koron. Za grzywny, orzeczone przeciw urzędnikom i osobom nadzorczym, odpowiada także przedsiębiorca.

Robotników, którzy nie wypełniają nałożonych na nich w myśl § 5. obowiązków, będą karali władze polityczne I. instancji aresztem

do trzech miesięcy albo karą pieniężną do 1000 koron, nie wykluczając przez to przymusowego sprowadzenia ich z powrotem do przedsiębiorstwa.

W razie powtórzenia można orzec także obok siebie kary pieniężne i kary aresztu, wymienione w ustępach pierwszym i drugim.

Kary powyższe mają być orzekane wtedy, gdy czyn albo zaniechanie nie podpada pod surowsze postanowienie karne.

§ 10.

Postanowienia niniejszego rozporządzenia cesarskiego odnoszą się także do osób, używanych do wyższych usług w przedsiębiorstwach, służących celom wojskowym.

§ 11.

Do osób wojskowych, nie pozostających w stosunku najmu usług, nie mają zastosowania postanowienia niniejszego rozporządzenia cesarskiego.

§ 12.

Gminy są obowiązane do współdziałania przy wykonaniu niniejszego rozporządzenia cesarskiego.

§ 13.

To rozporządzenie cesarskie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Chwilę ustania jego mocy obowiązującej oznaczy drogą rozporządzenia Minister obrony krajowej w porozumieniu z interesowanymi Ministrami.

Jego wykonanie powierzam Memu Ministrowi obrony krajowej w porozumieniu z resztą Moich interesowanych Ministrów i za zgodą Mego Ministra wojny.

Baden, dnia 18. marca 1917.

Karol wkr.

Clam-Martinic wkr.	Baernreither wkr.
Georgi wkr.	Forster wkr.
Hussarek wkr.	Trnka wkr.
Spitzmüller wkr.	Bobrzyński wkr.
Handel wkr.	Schenk wkr.
Urban wkr.	Höfer wkr.

123.

Rozporządzenie Ministerstwa obrony krajowej w porozumieniu z interesowanymi Ministerstwami i za zgodą c. i k. Ministerstwa wojny z dnia 19. marca 1917

o wykonaniu rozporządzenia cesarskiego z dnia 18. marca 1917 w sprawie unormowania stosunków płacy i pracy w przedsiębiorstwach, służących celom wojskowym.

Do § 1.

Wynagrodzenie, jakie należy przyznać w myśl § 1., nie może być przy równych zresztą stosunkach pracy i życia niższem od takiego wynagrodzenia w przedsiębiorstwach tego samego rodzaju, w szczególności w tych, które nie służą celom wojskowym.

Godziny nadliczbowe i pracę niedzielną należy osobno wynagradzać.

Przy przyznawaniu dodatków drożyznianych i dodatków innego rodzaju należy uwzględniać stan rodzinny zatrudnionego i liczbę osób przy należnych, które ma utrzymywać.

Do § 3.

Do warunków pracy w myśl § 3., ustęp pierwszy zalicza się w szczególności: czas pracy i przerwy w pracy, spoczynek niedzielny i świąteczny, rodzaj przydzielonej roboty, środki zapobiegawcze dla ochrony zdrowia i obyczajności jakoteż dla bezpieczeństwa zatrudnionych, dla zapewnienia im pomieszczenia i wikt.

Zażalenia w sprawie wykonywania sądownictwa karno-wojskowego i wojskowej władzy karno-dyscyplinarnej nie należą do zakresu działania komisji.

Przyznany robotnikom w § 3., ustęp czwarty, wybór udania się do komisji albo do sądów jest dozwolony jedynie co do takich roszczeń, które są wywodzone z zawartej pierwotnie albo ustalonej później przez komisję umowy o pracę, a nie co do żądań, zmierzających do zmiany umowy o pracę.

Jak długo toczy się przed komisją, albo w sądzie postępowanie o pewne oznaczone roszczenie albo jeżeli o niem rozstrzygnął już ostatecznie jeden z tych urzędów, nie można wnieść takiego samego żądania w drugim urzędzie.

Miejscowości, w których ustanawia się komisye, jakoteż miejscowy i rzeczowy ich zakres działania, można powziąć z przeglądu, dołączonego do niniejszego rozporządzenia (załącznik 1). Zmiany w tym przeglądzie będą ogłaszane obwieszczeniem ministeryalnym.

Do § 4.

Komisya ma rozstrzygać o żądaniu poszczególnych stron jakoteż pewnej grupy osób. Może ona także z urzędu unormować stosunki płacy i pracy w danem przedsiębiorstwie, służącym celom wojskowym, jeżeli na podstawie własnego sporządzenia albo w inny sposób, n. p. przez oznajmienie związku zawodowego, dowie się o faktach, czyniących takie unormowanie potrzebnem albo wskazanem.

O wykonanie swego rozstrzygnięcia winna się komisya (biuro miejscowe) zwrócić do politycznej władzy powiatowej.

Do § 5.

1. Stosunek pracy może zostać każdej chwili rozwiązany w drodze porozumienia między pracodawcami i robotnikami za zgodą wojskowego kierownika bez zezwolenia komisji (biura miejscowego).

2. O ile osoby podlegają postanowieniom ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 236 albo rozporządzenia cesarskiego z dnia 18. stycznia 1916, Dz. u. p. Nr. 18, mogą one żądać jednostronnie rozwiązania stosunku pracy jak dotychczas tylko z przyczyn, uprawniających w myśl ustawowych przepisów do rozwiązania stosunku przed czasem. Innym robotnikom, zobowiązanym w myśl § 5. rozporządzenia cesarskiego, oraz pracodawcom wolno także z innych ważnych przyczyn żądać jednostronnie rozwiązania stosunku pracy.

Za takie przyczyny mają u kobiet w szczególności uchościć rozwinięta ciąża, karmienie, jakoteż spełnianie innych obowiązków macierzyńskich albo rodzinnych, od których uchylić się nie można.

Badanie lekarskie dla ustalenia twierdzonego powodu rozwiązania winien przedsiębrać lekarz fabryczny, zakładowy albo lekarz kasy brackiej, którego orzeczenie ma zbadać w razie potrzeby lekarz urzędowy.

3. We wszystkich przypadkach, wymienionych w punkcie 2., należy wnieść żądanie o rozwiązanie stosunku pracy do komisji (biura miejscowego). Zgody nie można odmówić, jeżeli rozwiązania

stosunku pracy zażądano z przyczyn, uprawniających w myśl ustawowych przepisów do rozwiązania przed czasem. Jako takie przepisy wchodzi na przykład na rachubę: §§ 82. i 82. a ordynacyi przemysłowej, §§ 26. i 27, ustawy o pomocnikach handlowych z dnia 16. stycznia 1910, Dz. u. p. Nr. 20, §§ 202., 203. i 205. powszechnej ustawy górniczej. Jeżeli komisya (biuro miejscowe) zgody odmówi, ponieważ nie uważa takiej przyczyny za zachodzącą, w takim razie wolno stronie, występującej z żądaniem o rozwiązanie stosunku pracy, prosić o rozstrzygnięcie właściwy sąd, którego orzeczenie jest potem wiążące dla stron z wyłączeniem dalszego udawania się do komisji (biura miejscowego).

4. Aż do rozstrzygnięcia komisji (biura miejscowego) albo sądu o żądaniu rozwiązania stosunku pracy nie wolno pod rygorem skutków, następujących w myśl § 9. niniejszego rozporządzenia cesarskiego lub ewentualnie w myśl innych przepisów, ani pracodawcy wydalić zatrudnionego, ani też temu ostatniemu wystąpić ze stosunku pracy, ani żadnemu z nich naruszać z okazji toczącego się postępowania swoich obowiązków, wynikających ze stosunku pracy.

5. Robotnicy, zobowiązani w myśl § 5. niniejszego rozporządzenia cesarskiego, nie będący osobami wojskowemi, podlegają tylko o tyle sądownictwu karno-wojskowemu i wojskowej władzy karno-dyscyplinarnej, o ile podpadają pod przepisy ustawy z dnia 26. grudnia 1912, Dz. u. p. Nr. 236, albo rozporządzenia cesarskiego z dnia 18. stycznia 1916. Dz. u. p. Nr. 18.

Do § 6.

1. Komisye składają się:

- a) z przewodniczącego, którego mianuje Minister obrony krajowej. Jako taki zostanie ustanowiony jakiś generał albo oficer sztabowy;
- b) z jednego członka, mianowanego przez fachowo właściwego Ministra. Za Ministra fachowo właściwego należy uważać co do przedsiębiorstw, podlegających władzom górniczym, Ministra robót publicznych, a co do innych przedsiębiorstw Ministra handlu. Jeżeli w miejscowym okręgu działania komisji znajdują się także przedsiębiorstwa, pozostające w posiadaniu zarządu wojskowego, w takim razie powołuje członka Minister, fachowo właściwy, w porozumieniu z Ministrem wojny względnie z Ministrem obrony krajowej;

c) z jednego sędziego, wyznaczonego przez Ministra sprawiedliwości. W miejscowościach, w których istnieją sądy przemysłowe albo senaty przemysłowo-sądowe, należy wziąć sędziego ile możliwości z tego sądu lub z tych senatów;

d) i e) z jednego zastępcy pracodawców i z jednego zastępcy robotników. Zastępców tych powoła Minister, fachowo-właściwy, po wysłuchaniu webodzących w rachubę organizacji pracodawców i robotników.

Dla każdego członka komisji zamianuje się jednego, a w miarę potrzeby także więcej zastępców.

Jeżeli chodzi o kwestye sanitarne, mieszkaniowe i wyżywienia, to należy przybrać do komisji z głosem doradczym organ sanitarny, który wyszle polityczna władza powiatowa.

2. Komisya jest zdolną do ucliwiał, jeżeli są obecni wszyscy jej członkowie albo ich zastępcy.

3. Członkowie komisji (biura miejscowego), nfe będący urzędnikami publicznymi, mają słu-bować, gdy są pierwszy raz czynnymi, w ręce przewodniczącego komisji (biura miejscowego) przez podanie ręki tajemnicę w sprawach urzędowych jakoteż sumienne i bezstronne wykonywanie urzędu.

Członkowie komisji (biura miejscowego) korzysają przy wykonywaniu swego urzędu z ochrony, przyznanej osobom, wymienionym w § 68. ustawy karnej.

4. Przewodniczący zwołuje komisję (biuro miejscowe) na posiedzenia; jeżeli jeden z członków dozna przeszkody albo jest w pewnej oznaczonej sprawie wyłączonym z powodu stronniczości, to należy w jego miejsce przybrać zastępcę. W ważnych sprawach winien przewodniczący podać do wiadomości członków dany przedmiot ile możliwości na 8 dni przedtem.

W razie większego napływu czynności może przewodniczący utworzyć więcej senatów, używając przytem zastępców. W takim razie należy ile możliwości już z góry rozdzielić czynności między senaty.

5. Komisye winny urządzić w miarę potrzeby biura miejscowe, szczególnie wtedy, gdy miejscowy zakres działania danej komisji obejmuje więcej obwodów nadzorczych inspektoratu przemysłowego, jak również dla powiatów albo miejscowości, w których znajdują się przedsiębiorstwa przemysłu wojennego z większą liczbą robotników.

Co do ustanowienia przewodniczącego biura miejscowego ma się komisya porozumieć z właściwą wojskową komendą terytoryalną. Zastępców pracodawców i robotników powoła przewodniczący komisji po wysłuchaniu członków komisji, należących do stanu pracodawców i robotników.

Biuro miejscowe ma rozstrzygać o dopuszczalności rozwiązania stosunku pracy (§ 5.); ponadto może mu komisya powierzać od przypadku do przypadku albo wogóle załatwianie w drodze polubownej wszystkich innych żądań i roszczeń. Ma ono także przyjmować żądania, wystosowane do komisji, i odesłać je do niej.

Urządzenie biur miejscowych i ich zakres działania należy obwieścić w przedsiębiorstwach przydzielonego im obszaru i podać do wiadomości dyrekcji komisji zażaleniovych (§ 8.).

6. Członkom komisji, którzy są funkcyonaryuszami państwowymi, należą się koszta podróży i dyety w myśl istniejących dla nich przepisów. Inni członkowie komisji (biura miejscowego) mogą żądać zwrotu kosztów podróży, jeżeli są czynni poza swem miejscem zamieszkania. Członkom komisji (biur miejscowych) ze stanu robotniczego, jeżeli mieszkają w miejscu siedziby komisji (biura miejscowego), należy się wynagrodzenie dzienne w kwocie 12 K, a pozatem wynagrodzeniem dzienne w kwocie 16 koron. Zmianę tych stóp wynagrodzenia może zarządzić Minister obrony krajowej w porozumieniu z Ministrem skarbu.

Do § 7.

1. Żądania, jakie mają być przedstawione u właściwej komisji, można wnosić ustnie lub pisemnie.

Żądania, opierające się na istniejącej umowie o najem usług lub o pracę albotęz na odnośnych warunkach, ustanowionych przez komisye, jakoteż żądania o rozwiązanie stosunku pracy, należy wpisać do rejestru, który należy prowadzić według wzoru, dołączonego w dodatku 2. Ustne wnioski tego rodzaju należy udokumentować tylko przez wpisanie do rejestru. W razie potrzeby należy także prowadzić dla rejestru spis imienny.

Wszystkie inne żądania i zarządzenia, wydane przez komisye z urzędu (§ 4., ustęp drugi rozporządzenia cesarskiego), należy udokumentować w aktach możliwie jak najkrócej.

2. Komisya winna zhadac stan rzeczy gruntownie i dokładnie; może ona też wysłać w tym celu na miejsce jednego lub więcej członków komisji albotęz posługiwać się współdziałaniem biura miejscowego oraz państwowych władz i organów administracyjnych jakoteż gmin. Jeżeli jest potrzebne przesłuchanie osób wywiadowczych albo znawców poza siedzibą komisji lub zaprzysiężenie takich osób albo stron albotęz, jeżeli odmówiono zeznania przed komisją, to można także sąd prosić o pomoc prawną. Wszystkie władze i organa państwowe oraz gminy są obowiązane uczynić bezzwłocznie zadość prósbom, wystosowanym do nich po myśli powyższych postanowień.

Stronom i interesowanym należy w każdym razie dać sposobność do oświadczenia się.

Wszystkie czynności urzędowe komisji należy wykonywać z możliwym pośpiechem.

3. Nad żądaniami, opartymi na istniejącej umowie najmu usług lub pracy albo na odnośnych warunkach, oznaczonych przez komisję, jakoteż we wszystkich przypadkach, w których uważa to przewodniczący za potrzebne, należy wyznaczyć ustną rozprawę na możliwie najbliższy czas i wezwać do niej strony albo interesowanych. Rozprawę należy przeprowadzić także w razie niewyjawienia się wezwanych, jeżeli nie wynika z okoliczności, że żądanie cofnięto albo że ono w inny sposób stało się bezprzedmiotowe.

W razie wniesienia żądania ustnie można zamiast pisemnego wezwania, oznajmić zaraz ustnie wnioskodawcy dzień rozprawy; należy to zaznaczyć w rejestrze. Także można wydać wnioskodawcy bezpośrednio pisemne wezwanie.

4. Pisemne wezwania należy wysłać z rece, pisem zwrótnym albo arkuszem doręczeń i winny one zawierać dodatek, że wezwany ma wezwaniu uczynić zadość albo też wysłać do rozprawy zastępcę, zupełnie ze stanem rzeczy obznajomionego i odpowiednio pouczonego. Zarazem należy zlecić wezwanemu, aby przyniósł do rozprawy dokumenty, służące do wyjaśnienia stanu rzeczy.

W razie odroczenia rozprawy należy jawiącym się stronom albo interesowanym wymienić ile możliwości równocześnie dzień najbliższej rozprawy i zaznaczyć to w rejestrze; w innych przypadkach należy wzywać pisemnie strony albo interesowanych.

Przy rozprawie wolno się dać zastąpić tylko przez towarzyszy zawodowych albo przez zawodowe związki, przez zawiadowców albo funkcyjnarjuszów (§ 7., pierwszy ustęp rozporządzenia cesarskiego).

5. Rozprawy nad żądaniami, opartymi na istniejącej umowie najmu usług albo pracy lub też na odnośnych warunkach, ustanowionych przez komisję, są jawne, jawność należy wykluczyć na zgodny wniosek stron, oraz wtedy, gdy zagraża obyczajności albo państwowym interesom, albo gdy istnieje uzasadniona obawa, że jawności rozprawy nadużyto by w celu zakłócenia rozprawy albo dla utrudnienia przedstawienia stanu rzeczy lub dla zdradzenia tajemnic przedsiębiorstwa. O ile zostaje wykluczona jawność rozprawy, nie wolno ogłaszać publicznie treści rozprawy.

6. Przewodniczący kieruje rozprawą, udziela głosu i odbiera go, oraz przesłuchuje strony, osoby wywiadowcze i znawców; on rozstrzyga także o odroczeniu. Jeżeli przewodniczący ustanowił sprawozdawcę, to przede wszystkim ma ten ostatni przedstawić stan rzeczy.

Przybranie protokolanta do rozprawy i spisania protokołu nie jest potrzebne, jednak w razie potrzeby należy ustalić pisemnie w krótkości faktyczne zapodania przesłuchanych osób.

7. Komisja winna przede wszystkim próbować pośredniczenia polubownego, o ile nie chodzi o dopuszczalność rozwiązania stosunku pracy. Przy tem może się ona posługiwać także członkami wydelegowanymi do zbadania w myśl punktu 2.

Jeżeli nie można osiągnąć polubownego pośrednictwa, w takim razie wyda komisja rozstrzygnięcie, starannie uwzględniając wyniki dochodzeń i rozprawy i oceniając swobodnie stwierdzone fakty.

Rozstrzygnięcie albo wydane z urzędu zarządzenie należy wraz z krótkim uzasadnieniem doręczyć na piśmie stronom albo interesowanym, jeżeli zaś odbyła się rozprawa, ogłosić je w miarę możliwości po zakończeniu rozprawy. Ogłoszone rozstrzygnięcie albo zarządzenie należy udokumentować w rejestrze (dodatek 2., rubryka 8.) albo w aktach i zostanie ono doręczone na piśmie nieobecnym stronom albo interesowanym z urzędu, a obecnym tylko na żądanie. Zamiast pisemnego doręczenia można także zarządzić ogłoszenie przez przybicie w przedsiębiorstwie.

Rozstrzygnięcia i zarządzenia oraz ich wygotowania podpisze przewodniczący.

Wyeksperyowanie należy uwidocznić w rejestrze albo w aktach.

8. Uchwały komisji zapadają większością głosów. Zastępcy pracodawców i robotników mają głosować przed innymi członkami. Przewodniczący oddaje swój głos na ostatku.

Jeżeli co do kwot, co do których należy powziąć uchwałę, wytworzą się więcej niż dwa zdania, z których żadne nie ma za sobą większości, w takim razie dolicza się głosy, oddane na największą kwotę, tak długo do głosów, oddanych na najbliższą kwotę mniejszą, dopóki się nie uzyska absolutnej większości głosów.

9. Powyższe postanowienia obowiązują także w postępowaniu przed biurami miejscowymi, jednak

z tą zmianą, że żądania o rozwiązanie stosunku pracy należy wpisać do rejestru według załącznika 3. i że postępowanie należy zresztą przeprowadzić tylko ustnie i bez pisemnych zapisków.

Jeżeli rozwiązania stosunku pracy zażądano z powodów, uprawniających w myśl ustawy do rozwiązania go przed czasem, i jeżeli zgody biura miejscowego odmówiono dlatego, ponieważ biuro to nie uważa takiej przyczyny za zachodzącą, natenczas należy wydać stronie na żądanie w tym względzie pisemne poświadczenie.

Jeżeli przewodniczący uważa za wskazane wstrzymać rozstrzygnięcie biura miejscowego i przedkłada sprawę do rozstrzygnięcia komisji, ma on zdać sprawę co do stanu rzeczy ustnie albo na piśmie. Następnie należy traktować żądanie w komisji po myśli powyższych postanowień.

10. Podania, wnoszone w postępowaniu przed komisjami zażaleniowymi (biurami miejscowymi), są wolne od stempla według poz. taryfy 44, lit. g i s, ustawy z dnia 9. lutego 1850, Dz. u. p. Nr. 50.

Spisane w tem postępowaniu protokoły, jakoteż korespondencye i wszystkie inne wygotowania komisji zażaleniowych (biur miejscowych), nie stanowią przedmiotu uiszczania należytości, a to wspomniane

protokoły według poz. taryfy 79, ustawy z dnia 13. grudnia 1862, Dz. u. p. Nr. 89, a korespondencye i inne urzędowe wygotowania według poz. taryfowych 9. i 7. lit. i, ustawy z dnia 9. lutego 1850, Dz. u. p. Nr. 50.

Załączniki podań i protokołów, oznaczonych w obu poprzednich ustępach, nie podlegają ostemplowaniu załączników, a to według pozycji taryfowej 20 tej ostatniej ustawy.

Do § 8.

Dyrekcya komisji zażaleniowych, ustanowiona w Ministerstwie obrony krajowej, składa się z naczelnika i z potrzebnego personalu pomocniczego.

Dyrekcya komisji zażaleniowych wskaże komisjom (biurom miejscowym) w jaki sposób mają one zdawać sprawę o swej działalności. Dyrekcya ma też starać się przez oznajmienie zasadniczo ważnych rozstrzygnięć poszczególnych komisji innym komisjom alboważ w inny sposób o jednolite i zgodne z ustawami załatwianie spraw komisji (biur miejscowych). Ma ona także rozstrzygać w przypadkach wątpliwych o przynależności poszczególnych przedsiębiorstw do komisji.

Georgi wlr.

Przegląd

miejscowego rozgraniczenia komisji zażaleniowych i ich podział według kategorii przemysłu.

1.

Komisja zażaleniowa Wiedeń I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisja zażaleniowa Wiedeń II.: przemysł środków żywności i ożywek oraz przemysł chemiczny.

Komisja zażaleniowa Wiedeń III.: wszystkie inne przedsiębiorstwa przemysłowe wraz z przemysłem tkackim i skórny.

Komisje zażaleniowe I. II. i III. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych Wiedeń 1, 2, 3, 4 i 5.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą

- a) do komisji zażaleniowej Wiedeń I.:
  - c. i k. fabryka materiałów artylerzyckich w Wiedniu,
  - c. i k. skład materiałów artylerzyckich w Wiedniu,
  - c. i k. kowalnia ćwiekarska w Brunn a/G.,
  - c. i k. arsenał lotniczy w Fischamend;
- b) do komisji zażaleniowej Wiedeń III.:
  - c. i k. magazyn reparacyjny w Atzgersdorf,
  - c. i k. pracownia odzieży i magazyn reparacyjny w Brunn a/G.

2.

Komisja zażaleniowa Wiener-Neustadt I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisja zażaleniowa Wiener-Neustadt II.: przemysł chemiczny.

Komisja zażaleniowa Wiener-Neustadt III.: wszystkie inne przedsiębiorstwa.

Komisja zażaleniowa Wiener-Neustadt I., II. i III. obejmują okręg nadzorczy inspektoratu przemysłowego w Wiener-Neustadt.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą

- a) do komisji zażaleniowej Wiener-Neustadt I.:
  - c. i k. fabryka amunicji w Wöllersdorf;
- b) do komisji zażaleniowej Wiener-Neustadt II.:
  - c. i k. fabryka prochu w Blumau.

3.

Komisja zażaleniowa St. Pölten I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisja zażaleniowa St. Pölten II.: wszystkie inne przedsiębiorstwa.

Komisja zażaleniowa St. Pölten III.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisje zażaleniowe St. Pölten I. i II. obejmują okręg nadzorczy inspektoratu przemysłowego w St. Pölten.

Komisja zażaleniowa St. Pölten III. obejmuje okręg rewirowego urzędu górniczego St. Pölten.

Przedsiębiorstwo wojskowe: c. i k. ćwiekarze w Viehofen, należy do komisji zażaleniowej St. Pölten I.

4.

Komisja zażaleniowa Linc I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisja zażaleniowa Linc II.: wszystkie inne przedsiębiorstwa.

Komisja zażaleniowa Linc III.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisje zażaleniowe I. i II. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych Linc i Solnogród.

Komisja zażaleniowa Linc III. obejmuje okręg rewirowego urzędu górniczego w Wels.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą do komisji zażaleniowej Linc II.:

- c. i k. warsztat narciarski w Solnogradzie,
- c. i k. magazyn reparacyjny w Solnogradzie,
- c. i k. wojskowe kierownictwo budowy w Lincu,
- c. i k. filia warsztatu narciarskiego we Frysztaście.

5.

Komisja zażaleniowa w Gracu I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa w Gracu II.: wszystkie inne przedsiębiorstwa.

Komisya zażaleniowa w Gracu III.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe w Gracu I. i II. obejmują okręg nadzorczy inspektoratu przemysłowego w Gracu

Komisya zażaleniowa Grac III. obejmuje okręgi rewirowych urzędów górniczych w Gracu i w Cilli.

Przedsiębiorstwo wojskowe: c. i k. wojskowe kierownictwo budowy w Feldbach należy do komisji zażaleniowej Grac II.

6.

Komisya zażaleniowa Leoben I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Leoben II.: wszystkie inne przemysły.

Komisya zażaleniowa Leoben III.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe Leoben I. i II. obejmują okręg nadzorczy inspektoratu przemysłowego w Leoben.

Komisya zażaleniowa Leoben III. obejmuje okręg rewirowego urzędu górniczego w Leoben.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą do komisji zażaleniowej Leoben II.:

c. i k. magazyn reparacyjny w Knittelfeld,

c. i k. magazyn reparacyjny w Farrach,

c. i k. wojskowe kierownictwo budowy w Knittelfeld,

c. i k. wojskowe kierownictwo budowy w Trofaiach,

c. i k. fabryka prochu w Trofaiach.

7.

Komisya zażaleniowa w Celowcu: przedsiębiorstwa przerabiania metali, wszystek inny przemysł i wszystkie zresztą przedsiębiorstwa górnicze.

Komisya zażaleniowa obejmuje okręg nadzorczy inspektoratu przemysłowego w Celowcu, względnie okręg rewirowego urzędu górniczego w Celowcu.

8.

Komisya zażaleniowa Lublana I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Lublana II.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisya zażaleniowa Lublana III.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe Lublana I. i II. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych w Lublanie, w Tryeście i w Zadarze.

Komisya zażaleniowa Lublana III. obejmuje okręgi rewirowych urzędów górniczych w Lublanie i w Zadarze.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą:

a) do komisji zażaleniowej Lublana I.:

c. i k. arsenał morski w Poli;

b) do komisji zażaleniowej Lublana II.:

c. i k. fabryka prochu w Stein.

9.

Komisya zażaleniowa w Insbruku: przemysł i przedsiębiorstwa górnicze.

Ta komisya zażaleniowa obejmuje okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych w Insbruku, w Bregencyi i w Trydencie, względnie okręg rewirowego urzędu górniczego w Hall.

10.

Komisya zażaleniowa Praga I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Praga II.: wszystek inny przemysł.

Komisya zażaleniowa Praga III.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe Praga I. i II. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych Praga 1 2 i 3.

Komisya zażaleniowa Praga III. obejmuje okręgi rewirowych urzędów górniczych w Pradze i w Schlan.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą do komisji zażaleniowej Praga II.:

c. i k. magazyn reparacyjny w Pradze,

c. i k. magazyn reparacyjny w Holeszowicach.

11.

Komisya zażaleniowa Pilzno I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Pilzno II.: przemysł kamieniarski, ziemny, gliniarski i szklany.

Komisya zażaleniowa Pilzno III.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisya zażaleniowa Pilzno IV.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe Pilzno I., II. i III. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych w Pilźnie, w Karlsbadzie i w Budziejowicach.

Komisya zażaleniowa Pilzno IV. obejmuje okręgi rewirowych urzędów górniczych w Budziejowicach, Pilźnie i w Mies.

12.

Komisya zażaleniowa Brūx: przedsiębiorstwa górnicze.

Ta komisya zażaleniowa obejmuje okręgi rewirowych urzędów górniczych w Falkenau, Elbogen, Komotau, Brūx i w Cieplicach.

13.

Komisya zażaleniowa Liberzec I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Liberzec II.: przemysł chemiczny.

Komisya zażaleniowa Liberzec III.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisya zażaleniowa Liberzec IV.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe Liberzec I., II. i III. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych w Libercau, Trautenau, w Cieplicach i w Dzieczynie.

Komisya zażaleniowa Liberzec IV. obejmuje okręg rewirowego urzędu górniczego w Kuttenberg.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą do komisji zażaleniowej Liberzec III.:

c. i k. magazyn reparacyjny w Libercau,

c. i k. magazyn reparacyjny w Uściu nad Łabą.

14.

Komisya zażaleniowa Königgrätz I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Königgrätz II.: przemysł tkacki i skórnny.

Komisya zażaleniowa Königgrätz III.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisye zażaleniowe Königgrätz I., II. i III. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych w Königgrätz i w Pardubicach.

15.

Komisya zażaleniowa Berno I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Berno II.: przemysł tkacki, skórnny i odzieżowy.

Komisya zażaleniowa Berno III.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisya zażaleniowa Berno IV.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe Berno I., II. i III. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych Berno 1 i 2.

Komisya zażaleniowa Berno IV. obejmuje okręg rewirowego urzędu górniczego w Bernie.

Przedsiębiorstwo wojskowe:

c. i k. magazyn reparacyjny w Ober-Gerspitz należy do komisji zażaleniowej Berno II.

16.

Komisya zażaleniowa Ołomuniec I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Ołomuniec II.: przemysł odzieżowy.

Komisya zażaleniowa Ołomuniec III.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisye zażaleniowe Ołomuniec I., II. i III. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych w Ołomuńcu i w Kromieryżu.

17.

Komisya zażaleniowa Morawska Ostrawa I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Morawska Ostrawa II.: przemysł tkacki.

Komisya zażaleniowa Morawska Ostrawa III.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisya zażaleniowa Morawska Ostrawa IV.: przedsiębiorstwa górnicze.

Komisye zażaleniowe Morawska Ostrawa I., II. i III. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych w Morawskiej Ostrawie i Opawie.

Komisya zażaleniowa Morawska Ostrawa IV. obejmuje okręg rewirowego urzędu górniczego w Morawskiej Ostrawie.

18.

Komisya zażaleniowa Kraków I.: przedsiębiorstwa przerabiania metali.

Komisya zażaleniowa Kraków II.: wszystkie inne gałęzie przemysłu.

Komisya zażaleniowa Kraków III.: przedsiębiorstwa górnicze i naftowe.

Komisye zażaleniowe Kraków I. i II. obejmują okręgi nadzorcze inspektoratów przemysłowych we Lwowie i w Krakowie.

Komisya zażaleniowa Kraków III. obejmuje okręgi rewirowych urzędów górniczych w Krakowie i w Jaśle.

Następujące przedsiębiorstwa wojskowe należą

a) do komisji zażaleniowej Kraków II.:

c. i k. magazyn reparacyjny w Krakowie;

b) do komisji zażaleniowej Kraków III.:

c. i k. fabryka olejów mineralnych w Limanowej.

19.

Komisya zażaleniowa Drohobycz: przedsiębiorstwa górnicze i naftowe.

Ta komisya zażaleniowa obejmuje okręgi rewirowych urzędów górniczych w Drohobyczu, w Stanisławowie i w Czerniowcach.

Napis: Rejestr komisji zażaleniowej.

Rubryki:

1. Liczba bieżąca,
2. dzień wejścia,
3. wnioskodawcy (interesowani),
4. przedsiębiorstwo,
5. żądanie,
6. rozprawę wyznaczono na dzień.
7. obecni przy rozprawie
  - a) członkowie komisji,
  - b) strony albo interesowani,
  - c) zastępcy,
8. rozstrzygnięcie,
9. głosowanie,
10. ogłoszenie.
11. ekspedycja na piśmie.

Napis: **Rejestr biura miejscowego.**

Rubryki:

1. liczba bieżąca,
2. dzień wejścia,
3. wnioskodawcy (interesowani),
4. przedsiębiorstwo.
5. rozstrzygnięcie.